

УДК 015(477):027.54(477):011.89

Володимир Омельчук,

зав. відділу НБУВ, д-р іст. наук, професор

Дмитро Устиновський,

мол. наук. співробітник НБУВ

Національна бібліографія України – пріоритетний напрям наукової діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

У статті аналізуються основні напрями роботи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в галузі національної бібліографії (НБ), досліджуються теоретичні засади напрацювання НБ, шляхи її створення, зокрема, формування зведеного каталогу-репертуару української книги, підбиваються підсумки зробленого, окреслюються перспективи подальшого розвитку НБ.

Ключові слова: національна бібліографія, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, науково-бібліографічна діяльність.

The main directions of the V. Vernadskyi National Library of Ukraine in national bibliography devoted to the theoretical foundations of the national bibliography, the ways of its creation, including the formation of a consolidated directory-Ukrainian repertoire book summarizes the results done, outlined the prospects for further development of the national bibliography.

К e y w o r d s: national bibliography, the V. Vernadskyi National Library of Ukraine, scientific and bibliographical activities.

У сучасних умовах розвитку незалежної України важливими чинниками її подальшого зміцнення є формування інтелектуальної, духовної сфери суспільства, нарощування соціогуманітарних досліджень, інтеграція нашої країни у міжнародний інформаційний простір, піднесення її авторитету. Національній ідентифікації Української держави великою мірою сприяє напрацювання повної національної бібліографії (НБ), що віддзеркалює історичний розвиток народу, нації, починаючи від витоків писемності та друку і до сьогодення.

За останні роки у професійному бібліографічному середовищі в основному вже склалося концептуальне бачення змісту та шляхів створення НБ, окреслено корпус бібліографічних видань, напрацьовано основний методичний інструментарій, визначені її технологічні аспекти, а також узгоджено координаційні засади співпраці бібліотек у цій галузі. Все це надає процесу створення НБ Ук-

раїни доволі прогнозованого й системного характеру. Виконанню цього важливого завдання сприяє інтенсивний інформаційний розвиток суспільства, що дає змогу застосовувати сучасні комп'ютерні технології для прискорення пошуку та обміну інформацією, її використання за допомогою локальних мереж, Інтернету.

Розглядаючи національну бібліографію у контексті діяльності міжнародних організацій (ІФЛА, ЮНЕСКО), Україна, на наш погляд, повинна, у першу чергу, думати про свої пріоритети, які полягають у вичерпному обліку національного друкованого репертуару як відображення надбань вітчизняної культури.

Кінцевою метою програми «Національна бібліографія України» повинно стати створення зводу рукописної, друкованої, електронної україніки, підготовка електронних баз даних (БД), науково-бібліографічних видань серії «Національна бібліографія України», видання показників і

каталогів широкого видового спектру: рукописів, книг, газет, картографічних, нотографічних, образотворчих видань, видань зарубіжної україніки, тобто всього того, що було створено в процесі тривального історичного розвитку нашого народу.

Не останнє місце в цьому процесі належить Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (НБУВ), яка не лише заклала теоретико-методологічні засади концепції НБ, а й зробила вагомий практичний внесок, зокрема у створення цілої низки бібліографічних видань, у підготовці яких активну участь брали не лише відділ національної бібліографії, а й інші структурні підрозділи.

Звичайно, бібліографічна діяльність Бібліотеки розвивається у різних напрямках, однак національна бібліографія у цьому річизі займає одне з головних місць. Упродовж останніх 15 років, коли Бібліотека відновила статус національної, бібліотечними фахівцями було виконано низку спеціальних програм, спрямованих на розроблення основних положень НБ України, Українського бібліографічного репертуару (УБР), визначення змісту поняття «українська книга» [12, с. 476–487].

Вже напрацьована концепція української НБ, розроблено її методологічні засади, головним пріоритетом визначено розвиток бібліографії державно-національного змісту. Значною мірою реалізована спроба об'єднання вітчизняного і зарубіжного досвіду. Ключовою особливістю теоретичного дослідження НБ України є врахування діалектичного взаємозв'язку національних особливостей бібліографічної діяльності та її загальнолюдських, загальноцивілізаційних цінностей [23].

У контексті розроблення теоретичних, методичних й організаційних принципів НБ України, українського бібліографічного репертуару нашими дослідниками сформована система узгоджених поглядів на зміст поняття «національна бібліографія України», «українська книга» як основного об'єкта національного бібліографування. Розроблені план роботи, структура, методичні рекомендації створення національного репертуару українського друку, визначені основні напрями формування баз даних української книги, підготовлені і видано бібліографічні посібники УБР.

В осмисленні програми «Національна бібліографія України» важливим є визначення основних її науково-інформаційних функцій. Серед них варто виокремити дві головні:

1. Представлення археографічної та бібліо-

графічної інформації про рукописні (IX–XIX ст.) і друковані (XVI–XX ст.) книги, створені на території України і які засвідчують розвиток української науки, освіти, культури.

2. Задоволення інформаційних потреб суспільства, окремих користувачів у поточній і ретроспективній бібліографії за трьома ознаками багатоаспектного визначення поняття «українська книга»:

- твори друку, видані українською мовою, незалежно від місця видання;
- твори друку, видані всіма мовами на території сучасної України;
- твори друку про Україну і її народ, видані всіма мовами, незалежно від місця видання.

Реалізація проекту обліку українського бібліографічного репертуару здійснюється за такими напрямками:

- виявлення, облік рукописної та друкованої україніки в усьому світі;
- вироблення єдиних засад підготовки системи посібників ретроспективної і поточної національної бібліографії;
- створення національних зведених комп'ютерних баз даних «Рукописна і друкована україніка»;
- формування зведеного реєстру «Втрачена україніка»;
- бібліографічна реєстрація зарубіжної україніки в окремих країнах з визначенням пріоритетності програм;
- розв'язання проблеми стандартизації й формату опису, зокрема, кодикологічного – для реєстру української рукописної книги;
- археографічного – для опису архівних документів, який був би узгоджений з архівними правилами;
- бібліографічного – для опису бібліотечних фондів;
- розроблення науково-технічної програми «Класифікація в сучасній науці, бібліотечно-бібліографічній практиці та проблеми створення цілісної державної бібліотечно-інформаційної системи», її структури з метою інтеграції в міжнародні інформаційно-бібліографічні системи;
- дослідження теми українського бібліографічного репертуару «Українська книга», як першочергове завдання зі створення системи національної бібліографії в нашій державі.

Стратегію цього спектру своєї діяльності НБУВ вибудовує на гармонійному поєднанні тра-

диційних і новітніх бібліотечно-інформаційних ресурсів. Вона полягає в реалізації нової моделі Бібліотеки, що передбачає широке використання комп'ютерних технологій, забезпечення доступу до електронних ресурсів, входження електронної продукції в національну бібліографію повноцінним структурним елементом.

На підготовчому етапі створення репертуару української книги постала нагальна потреба видати посібник з джерел українознавства. Перший його випуск – «Вітчизняні бібліографічні джерела» – вийшов друком у 1990 р. Він містить відомості про окремі видання бібліографічних покажчиків українського друку, прикнижкову та пристатейну бібліографію за вказаний час, надруковану в різні роки в Україні українською та іншими мовами. Другий його випуск – «Бібліографія бібліографічних посібників українських періодичних видань» – побачив світ у 1998 р. [10]. У 2001 р. вийшло науково-бібліографічне видання «Українська революція і державність (1917–1920 рр.)», яке стало першою спробою зібрати й узагальнити друковані праці, бібліографічними засобами представити доробок з даної тематики. У виданні вміщені публікації за 1917–2000 рр. українською і російською мовами [32].

Нині Бібліотека приділяє велику увагу координації бібліографічної роботи бібліотечних і наукових установ держави, зокрема це стосується встановлення єдиних методологічних й методичних підходів до роботи, концентрації зусиль фахівців, у першу чергу, на основних напрямках створення національної бібліографії. Пріоритетним завданням дослідження української книги в історичному, методологічному і бібліографічному аспектах, на нашу думку, є її повний бібліографічний репертуар.

Робота у цьому напрямі розпочалася з підготовки видання «Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1923», де кожний примірник переглядався *de visu* [30]; Національна парламентська бібліотека підготувала і видала «Друкований зведений каталог україномовної книги державних бібліотек та музеїв України» за 1798–1923 рр. [13], Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника – «Репертуар української книги 1798–1916: матеріали до бібліографії» [26].

НБУВ сьогодні виступає в якості провідного об'єднуючого наукового центру з вивчення та обліку української книги. Саме за її ініціативою на основі фондів бібліотек держави, створюється зве-

дений каталог-репертуар української книги; формуються електронні БД, науково-бібліографічні видання серії «Національна бібліографія України»; покажчики і каталоги рукописів, книг, газет, картографічних, нотографічних, образотворчих видань.

В умовах інформатизації суспільства одним із головних напрямів діяльності Бібліотеки є формування електронної бази даних зведеного каталогу-репертуару україномовної книги, системи БД рукописних та стародрукованих, картографічних видань, нотних, періодичних (газети), образотворчих видань та видань зарубіжної україніки. Йдеться насамперед про:

- зведений каталог-репертуар української книги;
- електронний каталог видань відділу зарубіжної україніки;
- електронний каталог «Періодичні видання України (газети) 1818–1922»;
- електронний каталог «Український плакат 1917–2001 рр.»;
- електронний каталог «Відділ формування музичного фонду: фонди нотних колекцій»;
- електронний каталог «Архітектура України в художніх поштівках 1900–1917»;
- БД рукописів і стародруків, картографічних видань XVI–XVIII ст.

У процесі роботи над «Зведеним каталогом-репертуаром української книги. 1798–1923» були використані фонди державних бібліотек і музеїв України; бібліотек науково-дослідних інститутів Національної академії наук України; наукових бібліотек університетів (Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Львівського національного університету ім. І. Франка); Книжкової палати України; численні бібліографічні посібники, електронні каталоги зарубіжних бібліотек; ресурси Інтернету.

Фахівцям вдалося зібрати відомості про книги українською мовою, видані в усьому світі. Тут вперше подається інформація про місцезнаходження україномовної книги в бібліотеках України. На сьогодні це найповніший покажчик україномовної книги, що налічує понад 25 тис. бібліографічних описів книжкових видань, виданих у 30 країнах світу, який стане основою для створення НБ України.

Наступним важливим завданням є підготовка «Міжнародного зведеного каталогу української книги 1798–1923». Робота ведеться за такими напрямками: вивчення джерельної бази, дослідження

електронних каталогів вітчизняних і зарубіжних бібліотек з метою виявлення місцезнаходження книг українською мовою в усьому світі та їх обліку, насамперед, в іноземних бібліотеках і центрах українознавства.

Реалізація згаданої програми передбачає подальшу кооперацію із зарубіжними бібліотеками та організаціями, у фондах яких є українська книга, а саме: Росії, США, Польщі, Австрії, Канади, Німеччини, Чехії, Австралії та інших країн.

Що характерно, в бібліографічній практиці Бібліотеки сучасного періоду доволі широко досліджується і використовується Інтернет з метою одержання найбільш повної інформації про місцезнаходження української книги. Завдяки світовій інформаційній мережі стає можливим використання електронних бібліографічних ресурсів, головним чином, зарубіжних бібліотек і інформаційних центрів, зокрема корпоративного проекту «WorldCat» та «Internet Archive».

Нині у рамках програми «Національна бібліографія України» авторським колективом готується до видання «Книга в Україні, 1861–1917: матеріали до репертуару української книги» [16]. Запланована до публікації як бібліографічна картотека С. Й. Петрова, створена протягом 1971–1974 рр. у продовження видання «Книги громадянського друку, видані на Україні: XVIII – перша половина XIX ст.» (склав С. Й. Петров; Харків, 1971), праця поповнюється матеріалами з каталогів бібліотек, бібліографічних покажчиків, інших джерел, виданнями, які з різних причин були вилучені з загального обігу. «Книга в Україні, 1861–1917: матеріали до репертуару української книги» містить видання, що виходили на території сучасної України російською та українською мовами [19]. Станом на 2010 р. видано вже 13 випусків (56 470 бібліографічних записів). Робота над цим масштабним виданням триває, планується підготувати ще 7 випусків.

У контексті реалізації основних напрямів національної бібліографії фахівці Бібліотеки активно досліджують творчу спадщину Національної академії наук України. До 90-річчя НАН України було видано бібліографію найважливіших видань Національної академії наук України, її видатних вчених [1], «Історію Національної академії наук України (1918–1950): документи і матеріали» у 7 збірниках [15]. Підготовлено путівник «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці

України імені В. І. Вернадського (1918–1998)», де представлена і архівознавча бібліографія [5]. Разом з Інститутом електрозварювання ім. С. О. Патона НБУВ підготувала і видала біобібліографію праць видатного вітчизняного вченого, президента НАН України – Бориса Євгеновича Патона [2]. Окремим напрямом стала робота над створенням бібліографічних покажчиків «Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України (1998–2008)» [3, 4].

У 2013 р. наша країна відзначатиме 150-річчя від дня народження Володимира Івановича Вернадського, всесвітньо відомого вченого, мислителя, філософа, знаного громадського діяча, талановитого організатора науки, першого президента НАН України. За рішенням НАН України планується видання вибраних творів у дев'яти томах. Вони відобразатимуть внесок В. І. Вернадського у створення Національної академії наук України, участь у дослідженні природних ресурсів, спілкування і листування з українськими вченими. Побачать світ праці вченого, пов'язані з його перебуванням у різних містах і місцевостях України: Полтаві, Києві, Криму. Передбачено дати нові коментарі до щоденників Володимира Івановича, що розкривають бачення подій з урахуванням розвитку історичних досліджень періоду його перебування на Україні.

Окремим томом буде видано біобібліографічний покажчик «Володимир Іванович Вернадський: література про життя та діяльність». Видання складатиметься з чотирьох розділів: праці В. І. Вернадського; листування; література про життя та діяльність; бібліографічні видання, присвячені В. І. Вернадському; допоміжні покажчики. Матеріал формується за хронологією, а в її межах, за алфавітом.

Останнім часом НБУВ відновлює дослідження за темою «Шевченкіана», метою якого є подальший розвиток наукового напрямку, започаткованого ще в перші роки існування книгозбірні її фундаторами. Від самого моменту її заснування дослідники опікувались формуванням фонду, в якому збирались, опрацьовувались та зберігалися твори Т. Шевченка, праці про нього. Не залишалось поза їх увагою також бібліографічне забезпечення шевченкіани – напрямку, в якому Бібліотека традиційно посідала чільне місце. За попередні роки було видано низку бібліографічних покажчиків літератури про життя і творчість Т. Шевченка, які охоплювали публікації від 1839-го до 1988 р. [29]. Водночас слід зазначити, що певні періоди вітчизняної

історії негативно позначились на стані шевченківської бібліографії, як і на розвитку шевченкознавства загалом. Йдеться, насамперед, про ідеологічні обмеження та цензурування, що істотно впливали на повноту представлення матеріалів. З бібліографій вилучалась інформація про праці дослідників, які зазнали переслідувань, не відображався шевченкознавчий доробок української творчої еміграції тощо. Бібліографічні наукові дослідження шевченкіани, які ведуться сьогодні, передбачають підготовку вичерпних матеріалів, що об'єктивно відтворять історію, стан та розвиток шевченкознавства, сприятимуть ліквідації існуючих лакун, введенню віднайдені інформації в науковий обіг. Планується представити отримані результати у сучасному форматі, у вигляді електронної бази даних.

Іншим значним проектом шевченкіани, роботу над яким вже закінчено, є історико-книгознавче дослідження: «Кобзар Т. Г. Шевченка у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського», у якому подається вичерпний бібліографічний опис 290 друкованих та рукописних видань «Кобзаря» з фондів Бібліотеки, видрукованих мовою оригіналу та у перекладах 18 мовами світу. В роботі застосовано принцип реконструкції повного опису для дефектних примірників колекції, за якими втрачена інформація відновлювалась за неущкодженими примірниками, що зберігаються у сховищах провідних бібліотек та наукових установ України. Науково-довідковий апарат видання включає 14 допоміжних показників, у яких систематизовано значну кількість відомостей як щодо самої книги, так і історії її побутування.

У контексті заявленої теми не можна обійти увагою реалізацію Бібліотекою загальнонаціонального проекту «Рукописна і книжкова спадщина України». Його здійснення передбачає науково-методичне забезпечення й формування баз даних, повнотекстових ресурсів книжкової спадщини, а також видань наукових каталогів рукописних книг. У цьому напрямі, особливо що стосується дослідження питань національного бібліографічного репертуару рукописної книги, теоретичних питань кодикології, археографії, бібліографії, вже тривалий час плідно працюють фахівці Інституту рукопису.

За останні 15 років Інститут напрацював основні методики наукового кодикологічного опису рукописних книг XI–XVII ст. Оpubліковано серію фундаментальних наукових каталогів слов'янської кириличної рукописної книги XIV–XV ст. [8, 9]. Зда-

но до друку каталоги «Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (укладачі О. А. Іванова, О. М. Гальченко, Л. А. Гнатенко), «Крюкова музична книга в фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (укладач Е. С. Клименко).

Бібліотека також здійснює наукове забезпечення Державного реєстру національного культурного надбання України в розділі «Книжкові пам'ятки». Зокрема, були створені і розповсюджені методичні рекомендації опису реєстраційного типу для рукописної й стародрукованої книги, які лягли в основу бібліографічного опису для Державного реєстру. Крім того вони забезпечили його наповнення на базі рукописних і книжкових фондів з використанням нових електронних технологій [21].

Інститутом рукопису створюється бібліографічний ресурс рукописних книг «Кодекс», а відділом стародруків та рідкісних видань – «Стародруки». Розроблена нова технологія підготовки електронних повнотекстових колекцій стародрукованих видань з елементами поглибленого наукового дослідження й ілюстрованого оформлення.

Важливою складовою національної бібліографії є облік видань спеціалізованих фондів НБУВ. Вони представлені у вже підготовлених наукових каталогах: «Українські нотні видання 1917–1923 років у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (К., 2007), «Українські нотні видання 1923–1934 років у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: (інструментальна музика)» (К., 2009) [14, 27]. Досліджені періодичні видання (газети) репрезентовані у каталогах «Газети України у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» за 1930–1934 і 1941–1945 рр. [6, 7].

Інформація про образотворчі видання подається в показниках О.М. Донець «Радянський лубок із фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1923–1958)» (К., 2006) [11], Д. Д. Фоменко, І. І. Цинковської, Г. М. Юхимця «Аркушеві образотворчі видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1904–1923)» (К., 2002) [33].

Особливий сегмент національної бібліографії становлять бібліографічні показники «Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: матеріали до бібліографії (середина XIX–XX ст.)» (К., 2004); «Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної

бібліотеки України імені В. І. Вернадського: матеріали до бібліографії (2001–2003 рр.)» (К., 2006), підготовлені Інститутом біографічних досліджень НБУВ [17].

Бібліотека набула відповідного досвіду міжнародної співпраці у питаннях національної бібліографії. Здобутки в цій галузі можна проілюструвати спільними роботами, що побачили світ протягом останніх років:

- «Почаївський проект» реалізовувався у форматі міжнародного російсько-українського співробітництва з 2005 р. Фахівцями НБУВ вивчалися стародруки, видані Почаївською друкарнею у XVIII – першій третині XIX ст., як найменш досліджені вітчизняні стародруки; були створені наукові каталоги усіх наявних в фондах НБУВ і Бібліотеки Російської академії наук екземплярів цих видань; відреставровані пошкоджені примірники; створюються повнотекстові копії рідкісних почаївських стародруків [18];
- «Международный сводный каталог русской книги 1918–1926», що створюється в Російській національній бібліотеці (РНБ). Співробітники НБУВ досліджують російськомовні видання у своїх фондах, надають допомогу у виявленні іншої інформації про російськомовні книги, видані в Україні [22];
- «Сводный каталог российских нотных изданий» (спільно з РНБ) – Бібліотека у числі авторів-укладачів [28].

Здійснення програми «Національна бібліографія України» неможливе без участі міжнародного співтовариства. І це цілком природно, адже «Міжнародний зведений каталог української книги. 1798–1923 рр.» не може бути по-справжньому міжнародним і зведеним без кооперації вітчизняних і зарубіжних бібліографічних організацій (бібліотек, інформаційних центрів, архівів, книжкових палат, музеїв, вищих навчальних закладів), у фондах яких є українська книга.

Національна бібліографія України сьогодні формується як система електронних і друкованих інформаційних ресурсів. Кожний з проєктів, включений до програми, розглядається як невід’ємна частина системи. Проєкти, що створюються в друкованій версії, одночасно можуть бути представлені в якості електронного ресурсу.

Сучасний етап вивчення й відтворення національного репертуару друку характеризується, як у всяку переломну епоху, особливою інтенсивністю переосмислення теоретичних посту-

латів, трансформацією колишніх і виникненням нових інформаційно-бібліографічних систем.

Традиційні терміни «репертуар», «зведений каталог», «національний» тощо досить часто вживаються в спеціальній літературі. Теоретико-методологічне обґрунтування репертуару вітчизняної друкованої продукції належить до числа основних проблем формування національної культури. Разом з тим, в умовах переходу до інформаційного суспільства, глобального технічного переозброєння бібліотечної справи їх значення, зміст принципово змінилися. Тому вкрай важливо враховувати еволюцію цих понять не тільки для теорії, але й для бібліографічної практики.

Перетворення національних зведених каталогів-репертуарів у бази даних висунуло вимогу не тільки їхнього техніко-методичного переозброєння але й зміни підходів до визначення й обґрунтування основних напрямів бібліографічної діяльності. Абсолютно по-новому вирішуються в сучасних умовах питання адресатів БД, спосіб їх формування, принципи відбору, структурної побудови інформаційних ресурсів. На жаль, науковий аналіз цих процесів у спеціальній літературі поки що відсутній. Не вирішена і частина теоретичних, методичних, організаційних питань створення репертуару. Весь цей час йшлося лише про прогнозування розвитку національних зведених каталогів-репертуарів. Сьогодні ж потрібне осмислення зробленого й відповідна теоретико-методологічна корекція посібників і баз даних, що готуються.

Багаторічний досвід Бібліотеки свідчить: підготовка національного репертуару можлива тільки у разі об’єднання інформаційних ресурсів основних національних центрів. Лише тісна співпраця центральних і провідних бібліотек держави, інститутів НАН України, вищих навчальних закладів, регіональних центрів може забезпечити чітку орієнтацію їх діяльності в напрямі вирішення репертуарних завдань [13, 16, 20, 30, 31].

Зведені каталоги, тісно пов’язані з проблемою репертуару, зазнали за останні десятиліття істотних змін. Із суто бібліотечного інструменту (який допомагав вирішувати питання комплектування, міжбібліотечного абонементу, організації фондів) вони перетворилися в бібліографічні ресурси, різні за формою й змістом.

Трансформація друкованих зведених каталогів в електронні бази даних, що відбувається нині, не змінює суті зведених каталогів, однак значно розширює можливості пошуку, кількість представле-

них організацій, робить склад ресурсу більш рухливим, дає змогу істотно нарощувати функціональні завдання зведеного каталогу – бази даних.

Реалії сьогодення переконують, що науководослідна робота НБУВ спрямована на створення ретроспективної національної бібліографії повинна вестись на якісно новому рівні, відповідно до сучасних інформаційних технологій. У контексті вищесказаного окреслюються головні напрями цієї діяльності. Насамперед, це заповнення лагун ретроспективного універсального національного бібліографічного обліку у вигляді електронних баз даних, доступних через комп'ютерну мережу, а також їх опублікування у вигляді електронних або друкованих видань; створення системи зведених каталогів, що враховують українську книгу, яка зберігається у фондах вітчизняних і зарубіжних бібліотек; формування системи електронних інформаційних ресурсів ретроспективної національної бібліографії України, яка передбачає уніфікацію програмного й технологічного забезпечення для створення інформаційних продуктів.

Тема репертуару – найактуальніше завдання, що стоїть нині перед бібліотечною наукою. Її розроблення великою мірою сприяє вирішенню головного завдання, пов'язаного з вивченням національної культури загалом. Національний репертуар друку є інструментом, без якого неможливо охарактеризувати вітчизняну культуру в її історичному й сучасному аспектах, відстежити основні її особливості, закономірності. Тому консолідація гуманітарних установ країни й окремих дослідників навколо відтворення репертуару друкованих документів служитиме максимально повному й об'єктивному відображенню пам'яті української нації.

Отже, є всі підстави стверджувати, що у перспективі Україна зможе мати розвинуту, гнучку систему електронних ресурсів і друкованих видань у галузі НБ, що, безперечно, сприятиме виконанню важливого соціального завдання – зробити інформацію й знання доступними для всіх і у такий спосіб забезпечити інтеграцію нашої країни у світовий інформаційний простір.

Список використаної літератури

1. Бібліографія найважливіших видань про Національну академію наук України та її видатних учених / В. Ю. Омельчук, Л. В. Беляєва, Л. С. Новосолова // Національна академія наук України. 1918–2008: до 90-річчя від дня заснування. – К., 2008. – С. 600–620.
2. Борис Євгенович Патон: біобібліографія / НАН Ук-

раїни, Ін-т електрозварювання ім. Є. О. Патона, НБУВ; уклад.: Л. В. Беляєва, Т. Б. Корольова, О. М. Лавриненко [та ін.]; авт. вступ. ст.: І. К. Походня, В. К. Лебедев. – К.: Наук. думка, 2008. – 622 с.

3. Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України 1998–2003: бібліогр. показч. / НАН України, НБУВ; авт. кол.: В. Ю. Омельчук, Л. В. Беляєва, Л. С. Новосолова, Д. В. Устиновський [та ін.]. – К., 2003. – 754 с.

4. Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України. 2003–2008: бібліогр. показч / НАН України, НБУВ; авт. кол.: В. Ю. Омельчук, Л. В. Беляєва, Л. С. Новосолова, Д. В. Устиновський [та ін.]. – К., 2008. – 568 с.

5. Видатні вчені Національної Академії наук України: особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (1918–1998): путівник / НАН України, НБУВ; уклад.: Т. І. Воронкова, Н. М. Зубкова, І. В. Клименко [та ін.]. – К., 1998. – 307 с.

6. Газети України 1930–1934 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог: [у 2 ч.] / НАН України, НБУВ; авт.-уклад. Т. О. Борисенко [та ін.]. – К., 2004. – Ч. 1–2.

7. Газети України 1941–1945 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог / НАН України, НБУВ; авт.-уклад.: Н. Ф. Самохіна [та ін.]. – К., 2009. – 501 с.

8. Гнатенко Л. А. Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог: кодиколого-орфографічне дослідж.: палеографічний альбом / Л. А. Гнатенко; НАН України, НБУВ. – К., 2007. – 380 с.

9. Гнатенко Л. А. Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог / Л. А. Гнатенко; НАН України, НБУВ. – К., 2003. – 194 с.

10. Джерела українознавства. – Вип. 1: Вітчизняні бібліографічні джерела. 1574–1924 / АН УРСР, ЦНБ ім. В. І. Вернадського; упоряд.: Б. В. Грановський, Н. М. Погребецька [та ін.]. – К., 1990. – 338 с.; Вип. 2: Бібліографія бібліографічних посібників українських періодичних видань / НАН України, НБУВ; уклад.: Н. М. Погребецька, Л. М. Ковінченко. – К., 1998. – 129 с.

11. Донець О. М. Радянський лубок із фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1923–1958): каталог / О. М. Донець; НБУВ. – К., 2006. – 162 с.

12. Дубровіна Л. А. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко; НАН України, НБУВ, Ін-т рукопису. – К., 2009. – 530 с.

13. Друкований зведений каталог україномовної книги державних бібліотек та музеїв України 1798–1923 / М-во культури і туризму України, Нац. парлам. б-ка України; уклад.: Р. С. Жданова, І. О. Негрейчук. – К., 1999–2008. – Вип. 1–4.

14. Івченко Л. В. Українські нотні видання 1923–1934 у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: (інструментальна музика): наук. кат. / Л. В. Івченко, О. А. Вакульчук; НАН України, НБУВ. – К., 2009. – 395 с. – (3 історії музич. спадщини України).
15. Історія Національної академії наук України: документи і матеріали / НАН України, НБУВ; відп. ред. О. С. Онищенко. – К.: Наук. думка, 1993 – 2008. – Зб. 1–7: 1918–1950. – (Джерела з історії науки в Україні).
16. Книга в Україні, 1861–1917: матеріали до репертуару укр. кн. / НАН України, НБУВ; авт.-уклад.: С. Й. Петров, С. С. Петров, В. С. Гонєць, О. В. Давидович, І. Г. Лиханова, Л. С. Новосолова, Д. В. Устиновський; наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 1996 – 2010. – Вип. 1–13: «А–П».
17. Книжкові джерела української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: матеріали до бібліографії (середина XIX ст. – 2003 р.). [у 2 вип.] / НАН України, НБУВ, авт.-уклад.: Т. В. Куриленко, О. М. Яценко, Н. І. Мельник-Любовець. – К., 2004 – 2006. – Вип. 1–2. – (Джерела укр. біографістики).
18. Ковальчук Г. І. «Почаївський проект»: стан та перспективи укладання наукового каталогу почаївських стародруків академічними бібліотеками України та Росії / Г. І. Ковальчук // Наук. пр. НБУВ. – 2007. – Вип. 19. – С. 217–223.; Ковальчук Г. І. «Почаевский проект»: деятельность национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского по исследованию почаевских старопечатных книг / Г. И. Ковальчук, Н. В. Заболотная // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: сб. – К., 2007. – Вып. 5. – С. 341–355.; Лобузін К. В. Створення електронних колекцій книжкових пам'яток у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського (на прикладі почаївських стародруків) / К. Лобузін, Г. Ковальчук, Н. Заболотна // Наук. пр. НБУВ. – К., 2009. – Вип. 24. – С. 145–153.
19. Лиханова І. Г. Бібліографічний покажчик «Книга в Україні, 1861–1917» як складова Українського бібліографічного репертуару / І. Г. Лиханова // Рукописна та книжкова спадщина України. – К., 2007. – Вип. 11. – С. 214–225.
20. Матеріали до книговидавничого репертуару Поділля (1852–1923): бібліогр. посібник / Вінниц. держ. пед. ун-т, Вінниц. обл. красн. музей; уклад.: Т. Р. Соломонова. – Вінниця, 2006. – 352 с.
21. Методичні рекомендації для Державної реєстрації книжкових пам'яток України. Кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України, НБУВ; уклад.: Л. А. Гнатенко, Л. А. Дубровіна [та ін.]. – К., 2007. – 134 с.
22. Международный сводный каталог русской книги (1918–1926) / Рос. нац. б-ка; ред. Е. К. Соколинский. – СПб., 2002 – 2008. – Т. 1–3: «А–В»
23. Омельчук В. Ю. Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки / В. Ю. Омельчук // Бібл. вісн. – 1995. – № 5. – С. 1–13.
24. Онищенко О. С. Передмова / О. С. Онищенко, В. Ю. Омельчук // Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1923: бібліогр. покажч. – К., 2003. – С. 5–13.
25. Положення про Національну бібліотеку України імені В. І. Вернадського // Бібл. вісн. – 1996. – № 5. – С. 3–6.
26. Репертуар української книги 1798–1916: матеріали до бібліографії: [у 9 т.] / НАН України, Львів. нац. наук. б-ка ім. В. Стефаніка; упоряд.: Л. І. Ільницька, О. І. Хміль; наук. ред.: Я. Р. Дашкевич. – Л., 1995 – 2005. – Т. 1–9.
27. Савченко І. В. Українські нотні видання 1917–1923 років у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: наук. кат. / І. В. Савченко; НАН України, НБУВ. – К., 2007. – 384 с. – (3 історії муз. спадщини України).
28. Сводный каталог российских нотных изданий / Рос. нац. б-ка, Рос. гос. б-ка; [сост.: Г. В. Карминская и др.]. – СПб., 1996 – 2005. – Т. 1–2: «XVIII–XIX в.»
29. Т. Г. Шевченко: бібліогр. л-ри про життя і творчість. 1839–1959: в 2 т. / АН УРСР, ДПБ; склали: І. З. Бойко [та ін.]; відп. ред. Є. П. Кирилюк. – К., 1963. – Т. 1–2.; Т. Г. Шевченко: бібліогр. ювіл. л-ри. 1960–1964 / АН УРСР; ЦНБ; склав. Ф. К. Сарана; відп. ред. Є. П. Кирилюк. – К., 1968. – 624 с.; Т. Г. Шевченко: бібліогр. покажч., 1965–1988 / АН УРСР, ЦНБ ім. В. І. Вернадського; уклад.: Л. В. Беляєва, Н. М. Мислович; відп. ред. В. С. Бородин. – К., 1989. – 402 с.
30. Україномовна книга у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 1798–1923: бібліогр. покажч.: [у 3 т.] / НАН України, НБУВ; авт. кол.: С. А. Дзюбич, Т. Б. Корольова, Л. С. Новосолова, В. Ю. Омельчук [та ін.]. – К., 2003. – Т. 1–3.
31. Українська книга в Галичині, на Буковині, Закарпатті, Волині та в еміграції, 1914–1939. Т. 1: 1914–1919: бібліогр. покажч. / НАН України, Львів. нац. наук. б-ка ім. В. Стефаніка; уклад.: Л. І. Ільницька [та ін.]; відп. ред. М. М. Романюк. – Л., 2010. – 472 с.
32. Українська революція і державність (1917–1920 рр.): наук.-бібліогр. вид. / НАН України, НБУВ; уклад.: А. Л. Панова, В. Ф. Солдатенко, Л. В. Беляєва [та ін.]; наук. ред. В. Ю. Омельчук. – К., 2001. – 807 с.
33. Фоменко Д. Д. Аркушеві образотворчі видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1904–1923): бібліогр. покажч. / Д. Д. Фоменко, І. І. Цинковська, Г. М. Юхимець; НАН України, НБУВ. – К., 2002. – 194 с.